

Twintig jaar geleden ruilden Kees en Anja Maris de Nederlandse Noordoostpolder voor het Franse Lagnac Le Long. Zij waren hun tijd vooruit met een consequent fokbeleid gericht op duurzaamheid. Sinds twee jaar staat hun Celsiusdochter Betsie 144 op de eerste plek van het ISU-klassement.

*Kees Maris:
'Fokkerij heeft
altijd te veel
gevoelswaarde
gehecht aan onzin'*

Betsie 144, zelden heb ik zo'n lelijk mormel van een kalf gezien, maar wat een kanjer van een koe. Bij haar eerste melkcontrole gaf ze al meer dan 50 liter. Betsie 144 is de rust zelve en stressbestendig. Ze is nu drachtig van Rudolphzoon Champion.' Eigenaar en fokker van de nummer één in het Franse ISU-klassement, Kees Maris (47), loopt duidelijk geërgerd rond. Zijn Betsie 144 produceerde immers gemiddeld in vijf lactaties 12.860 kg melk met 4,10 % vet en 3,61 % eiwit, maar krijgt veel te weinig aandacht van fokkerij-organisaties omdat ze in type te laag scoort. Eén Lantzzoon uit Betsie 144 vertrok richting KI. 'Dat komt door haar onterecht lage score voor inhoud, waardoor ze slechts op 83 punten uitkomt,' geeft Maris aan, 'met een B komt ze al snel aan 85 punten. In de fokkerijgeschiedenis is altijd te veel gevoelswaarde gehecht aan onzin. Losse zwarte vlekjes, lange staarten, brede bekkens, kromme horens, scherpe voorhand, wigvorm, et-

De Franse nummer één, Celsiusdochter Betsie 144 (v. Celsius), en haar moeder Betsie 105 (v. Vic Kai)

Zijn tijd vooruit

Emigrant Maris fokt no-nons ensekoeien en de Franse nummer één

cetera. Te veel beste koeien zijn buiten spel gezet omdat ze hier niet aan voldeden. Achteraf kun je alleen maar vaststellen dat al deze discussies de vooruitgang hebben geremd.'

350 Betsietelgen

Kees Maris, oorspronkelijk hoofverzorger van beroep, emigreerde zo'n twintig jaar geleden vanuit de Noordoostpolder in Nederland naar het Franse Lagnac Le Long, bezuiden Limoges. De keuze voor het zuiden van de Limousinstreek lag voor de hand alhoewel de omstandigheden er heel hard zijn voor melkkoeien. Kees Maris: 'Hier moet je voor negen maanden wintervoer maken, want vanaf juli is er al geen grasgroei meer. Het vraagt toch wel een ander management dan we gewoon waren. Maar we hadden veel ideeën en weinig geld. Hier kon je heel goedkoop starten.' Maris kocht een bedrijf van 30 hectare met een melkquotum van 115.000 liter. Dat is twintig jaar later uitgebouwd tot een bedrijf zonder luxe met 140 hectare, waarvan 35 hectare maïs, 35 hectare natuurweiden en 70 hectare grasland. Het melkquotum is uitgebreid tot 850.000 liter, waarvan 150.000 liter voor zelfverwerking tot kaas. Het werkelijk bedrijfsgemiddelde lag afgelopen jaar op 8445 kg melk voor 3,94 % botervet en 3,31 % eiwit bij een gemiddelde bezetting van 101 koeien.

Betsie 102, 94 punten, dochter van Mapel-Wood Ideal en in 2000 actief op het EK in Brussel

Zijn achttien stuks tellend veekoppel nam Kees bij de emigratie mee. Onder hen Betsie 173, die hij bij een klant gekocht had als pink en die op Franse bodem tienmaal afkalfde. Betsie 173 (v. Pan 145) is de stammoeder van Maris' fokkerijstal die in twee hoofdstukken is op te delen.

Het eerste hoofdstuk wordt gevormd door dochter Betsie 36 (v. Ben), waarmee het bedrijf zich een eerste maal in de kijker liep tijdens de nationale keuring te Angers in 1986. Uit de Betsie 36-lijn stamt onder andere de 94 punten Mapel-Wood Idealdochter Betsie 102, die in 2000 naar Brussel mocht voor het Europees Kampioenschap en die net vóór de NRM-kampioene Geertje 289 eindigde. Het tweede hoofdstuk wordt gevormd door Sterk Astronautdochter Betsie 15. Uit Betsie 15 fokte Maris achtereenvolgens Betsie 35 (v. Ben), Betsie 50 (v. Trad), Betsie 69 (v. Aerostar) en Betsie 105 (v. Vic Kai), waarna we uitkomen bij Celsiusdochter Betsie 144.

Het levert stammoeder Betsie 173 in totaal 350 telgen op. 'Zonder embryotransplan-

tatie', geeft de fokker aan. 'De dag dat Betsie 144 afkalfde molken we zelfs zes generaties van Betsie 173. Is dit nu geen duurzame prestatie?'

No nonsense

Op het bedrijf te Lagnac heeft men van meet af aan consequent gefokt op gebruikseigenschappen naast indexen. Vruchtbaarheid en resistentie tegen ziekten bijvoorbeeld leek hen even zinvol als de productiefokkerij. Het vervangingspercentage op het bedrijf ligt ergens tussen de 25 en 30, maar moet omlaag naar 20 procent via een scherpere selectie op levensduur. Daarom wordt ingekruist met Brown Swiss. Kees Maris: 'Met levensduur zijn de fokkerij-organisaties te laat gestart. Men zag liever een paar lactaties boven de 10.000 liter dan tien lactaties met net wat productie minder. Voor mij is ongeacht het ras een melkproductie van 9000 liter melk met 3,5 % vet en 3,5 % eiwit het best.' Maris let vooral scherp op kilogrammen eiwit, want voor de bloeiende ambachtelij-

ke kaasmakerij is dit noodzaak. 'Fokkerij is een passie, maar met melken en kaas maken verdien je wel de centen.'

Verder let de fokker in zijn stiergebruik op levensduur in de afstamming en een positieve score voor ophangband en locomotion (gang). Maris gebruikt graag iets andere stieren, bijvoorbeeld uit de subtop. Als deze straks een paar punten in index winnen hebben zij al dochters aan de melk die gewild zijn. Van Vic Kai heeft hij nog dertig rietjes in het vat en verder worden Adam (v. Rudolph), Finley (v. Formation) en Ronaldzoon Horst Harry ingezet. 'Dikke, balkige koeien vind ik niet erg; in de stal moeten de koeien probleemloos veel en gemakkelijk kunnen produceren en alle bijzaken zoals hoogte, ribdiepte en type vormen slechts een rem om dit doel te bereiken', geeft Kees aan. De Amerikaanse Bell wordt als voorbeeld aangehaald van weinig middenhand en ribbenpartij en toch opperbste producties en levensduur. 'Hele beste koeien worden weinig benut vanwege een ongewenst type. Hoe is het mogelijk dat in een tijd dat alles meetbaar is, we ons laten leiden door dit soort gevoelens?'

Guy Nantier